

1.2 Výsledky vzdělávání na 2. stupni ZŠ a ve víceletých gymnáziích

Výsledky šetření pro druhý stupeň ZŠ a pro víceletá gymnázia vykazují stejný trend. Rozdíly ve výsledcích žáků mezi regiony a mezi školami v rámci regionů jsou ale větší (blíže sekundární analýza PISA 2015).

1.2.1 Výsledky testování PISA 2015 a podíl žáků v jednotlivých gramotnostních úrovních

Program pro mezinárodní hodnocení žáků PISA (The Programme for International Student Assessment) je mezinárodní šetření realizované Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD). V současnosti je šetření PISA považováno za největší a nejdůležitější šetření měřící výsledky vzdělávání na mezinárodní úrovni. Jeho hlavním cílem je pomocí pravidelného testování znalostí patnáctiletých, respektive šestnáctiletých žáků hodnotit vzdělávací systémy zúčastněných zemí. Kromě členských zemí OECD se testování PISA účastní také nečlenské země z celého světa. Stejně jako v případě ostatních mezinárodních šetření v oblasti vzdělávání je hlavním přínosem šetření PISA zejména možnost srovnání vzdělávacích systémů napříč zúčastněnými zeměmi, a to jak z geografického hlediska, tak v čase.

Mezinárodní testování PISA probíhá od roku 2000 v pravidelných intervalech, přičemž cyklus testování je tříletý. Testovanou skupinu tvoří patnáctiletí a šestnáctiletí žáci základních škol a víceletých gymnázií, tedy žáci končící povinnou školní docházku, a dále žáci prvních ročníků čtyřletých gymnázií a středních škol všech druhů. Mimo zjišťování vzdělávací úrovně žáků tak mohou výsledky šetření PISA posloužit ke zhodnocení faktu, nakolik budou tito žáci schopni začlenit se do moderních ekonomik a do běžného života moderní společnosti.

V rámci šetření PISA jsou žáci testováni vždy ve třech oblastech, konkrétně v oblasti matematické, přírodovědné a čtenářské gramotnosti, přičemž jedna z těchto oblastí je v každém cyklu vždy primární. Gramotnost je zde chápána jako schopnost žáků aplikovat získané znalosti v situacích reálného světa. V aktuálním šestém cyklu z roku 2015, kterému se věnuje i následující sekundární analýza, byla hlavní testovanou oblastí přírodovědná gramotnost. Tato skutečnost bude zohledněna i v této zprávě a většina sekundárních analýz bude proto zaměřena právě na oblast přírodovědné gramotnosti.

Konkrétní školy i žáci, kteří se mezinárodního testování PISA účastní, jsou vybíráni na základě přesných technických instrukcí takovým způsobem, aby byla zajištěna reprezentativita vzorku na národní úrovni (respektive aby bylo možné závěry testovaných žáků zobecnit na celou definovanou populaci žáků dané země), a zároveň tak, aby byly dodrženy jednotné mezinárodní standardy vybrané žákovské populace. Za výběr vzorku a organizaci celého šetření je v každé zemi zodpovědný národní koordinátor, kterým je stejně jako v jiných mezinárodních šetřeních v případě České republiky Česká školní inspekce. Pro testování PISA v roce 2015 bylo v každé zemi vybráno minimálně 150 škol, v rámci každé školy pak bylo vybráno zpravidla 42 žáků (v zemích, kde probíhalo testování na počítačích), resp. 35 žáků (v zemích, kde probíhalo testování papírovou formou). Pro každou zemi tak byl stanoven minimální počet žáků pro testování 5 250 (v zemích, kde probíhalo testování na počítačích) nebo 4 500 (v zemích, kde probíhalo testování papírovou formou). Dále bylo stanoveno, že v každé zúčastněné škole musel být minimální počet testovaných žáků 20, a to z důvodu, abychom mohli co nejpřesněji měřit a sledovat rozdíly způsobené mezi školami a uvnitř škol. To je také hlavním analytickým cílem šetření PISA.